

Петрусевич Геннадій Валерійович

здобувач вищої освіти третього

(освітньо-наукового) рівня,

ДННУ «Академія фінансового управління»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1002-0841>

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНИХ ФОНДІВ ДЛЯ РОЗДРІБНИХ ІНВЕСТОРІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

У статті досліджено розвиток інвестиційних фондів для роздрібних інвесторів в Україні та Європейському Союзі. Обґрунтовано, що оцінювання цього сегмента лише за кількістю фондів і загальним обсягом активів не відображає рівня його фактичної орієнтації на непрофесійного інвестора. Запропоновано авторське трактування поняття «роздрібний інвестиційний фонд» як функціонально-економічної категорії. Виокремлено фінансову, організаційно-транзакційну, цифрову, інформаційну, ліквіднісну та регуляторно-захисну складові доступності. На основі порівняльного аналізу українських і європейських моделей колективного інвестування запропоновано двовекторну схему «функціональна доступність - інвестиційна привабливість», що дає змогу розмежувати простоту доступу до інвестиційного продукту та його економічні характеристики. Визначено напрями розвитку українського ринку в контексті європейської інтеграції.

Ключові слова: інвестиційні фонди, роздрібний інвестор, колективне інвестування, функціональна доступність, інвестиційна привабливість, захист інвесторів, європейська інтеграція.

Постановка проблеми. Розширення участі домогосподарств у ринках капіталу є одним із важливих напрямів трансформації сучасних фінансових систем. Заощадження населення водночас слугують фінансовим резервом сімей і формують потенційне джерело довгострокового інвестиційного капіталу. Реалізація цього потенціалу значною мірою залежить від наявності інструментів, які дозволяють фізичній особі увійти на ринок капіталу за прийнятних транзакційних витрат, посиленої інформаційної складності та контрольованого ризику.

Одним із інституційних механізмів перетворення приватних заощаджень на інвестиційний капітал виступають інвестиційні фонди. Колективна форма інвестування відкриває доступ до професійного управління активами й участі у портфелі фінансових чи реальних активів, звільняючи інвестора від самостійного добору, придбання, оцінювання та адміністрування таких активів.

Проте сама лише присутність фондів на ринку ще не означає, що сформовано повноцінний сегмент роздрібного інвестування. Для фізичної особи важливими є не лише юридична можливість придбання інвестиційного сертифіката чи акції фонду, а й мінімальна сума вкладення, простота процедури інвестування, зрозумілість інформації, ліквідність, рівень витрат, прозорість структури активів, механізми захисту прав інвестора та можливість порівняння альтернативних інвестиційних продуктів.

Особливого значення це набуває в умовах цифровізації фінансових послуг. Онлайн-платформи та дистанційні канали дистрибуції істотно знижують традиційні організаційні бар'єри входу. Втім, цифровізація сама собою не знімає ризиків інформаційної асиметрії, хибного сприйняття дохідності, недооцінювання витрат і ліквідності чи придбання продукту, що не відповідає цілям і ризиковому профілю інвестора. У дослідженні шляху роздрібного інвестора ESMA поряд із позитивним впливом цифрових платформ на доступ до ринків фіксує й ризики моделей, які стимулюють надмірно часту взаємодію користувача з продуктами.

У Європейському Союзі колективне інвестування репрезентоване кількома інституційними форматами. Інститут спільного інвестування в переказні цінні папери, далі UCITS, є найбільш стандартизованою формою вкладень у ліквідні цінні папери й широко відкриті для роздрібних інвесторів. Альтернативні інвестиційні фонди (AIF) охоплюють значно ширший спектр стратегій і активів, проте ринок AIF лишається здебільшого професійним. Європейські фонди довгострокових інвестицій (ELTIF) формують окремий механізм інвестування у довгострокові та менш ліквідні активи, доступ до якого після оновлення регламенту було відчутно розширено для роздрібного сегмента. Європейська Комісія прямо трактує UCITS як фонди, легко доступні роздрібним інвесторам, тоді як AIF адресовані передусім професійним учасникам, а ELTIF - довгостроковому фінансуванню інфраструктури, нерухомості та підприємств [11-14].

Український ринок інститутів спільного інвестування (ICI) має відмінну структурну конфігурацію. Станом на 30 червня 2026 р. за даними УАІБ в управлінні перебували 1855 ICI із сукупними активами 759,1 млрд. грн, з яких на венчурні ICI припадало 1762 фонди та 745,1 млрд. грн. [7]. Відкритим ICI належало лише 14 фондів і 195,7 млн. грн. активів, інтервальним - 15 фондів і 63,7 млн. грн., а закритим невенчурним - 64 фонди й 13,69 млрд грн. Отже, тлумачення сукупного обсягу активів ICI як показника розвитку масового роздрібного інвестування здатне продукувати методологічно хибні висновки [7].

Разом із тим, у сегменті публічних ICI простежуються ознаки поступової активізації фізичних осіб. На кінець I кварталу 2026 р. внутрішнім індивідуальним інвесторам належало 87,1 % чистих активів відкритих ICI, а їхня частка в кількості інвесторів сегмента залишалася близькою до 99 %. Водночас серед закритих фондів із публічною пропозицією з'являються схеми вкладень у нерухомість, землю та інші реальні активи; зокрема, у липні 2026 р. найбільший чистий приплив капіталу серед охоплених оглядом закритих публічних ICI зафіксовано в «ІНЖУР REIT».

Додатковим чинником актуальності є перебудова регуляторного середовища. Проект Закону України «Про інвестиційні фонди» № 13246 зареєстровано як євроінтеграційний і в лютому 2026 р. внесено до порядку денного Верховної Ради України. Це ставить практичне завдання для переосмислення не лише юридичну конструкцію ICI, а й засади формування продуктів, придатних для масового роздрібного інвестора [10].

Проведений аналіз дає підстави констатувати, що наукова проблема полягає в обмеженості підходу, за якого розвиток роздрібного колективного інвестування вимірюють переважно кількістю фондів, сукупними активами або формальною можливістю участі громадян. Натомість фонд доцільно досліджувати з погляду його фактичної орієнтації на непрофесійного інвестора та комплексної доступності відповідного продукту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика розвитку інвестиційних фондів для роздрібних інвесторів формується на перетині декількох напрямів сучасних економічних досліджень: фінансів домогосподарств, колективного інвестування, поведінкових фінансів, фінансової грамотності, інформаційної асиметрії та захисту прав інвесторів.

У межах досліджень фінансів домогосподарств особлива увага приділяється чинникам, які визначають участь населення у фінансових ринках. А. Оелер, М. Горн і С. Вендт на основі даних панельного дослідження фінансів домогосподарств проаналізували взаємозв'язок фінансової грамотності, добробуту, сприйняття ризику та інвестування домогосподарств у ризикові активи. Авторами встановлено, що рівень добробуту домогосподарства залишається одним із основних чинників участі у фінансових ринках, тоді як фінансова грамотність здійснює позитивний опосередкований вплив через зниження несприйняття ризику [1].

Поведінкові аспекти діяльності роздрібних інвесторів досліджували Д. Горзон і Р. фон Ніцш, акцентуючи увагу на впливі поведінкових чинників на структуру інвестиційного портфеля та його фактичну результативність [2]. Отримані ними результати підтверджують необхідність оцінювання інвестиційного продукту не лише за його формальними фінансовими характеристиками, а й з урахуванням здатності непрофесійного інвестора усвідомлювати відповідні ризики.

Окремий напрям досліджень пов'язаний з інформаційною доступністю інвестиційних продуктів. Н. Гура та О. Калашніков обґрунтовують необхідність запровадження в Україні стандартизованого ключового інформаційного документа для інвестора ICI як інструменту підвищення прозорості діяльності фондів та зменшення інформаційної асиметрії [3].

У вітчизняній науковій літературі А. Лебідь розглядає формування та розвиток інститутів спільного інвестування як складову побудови стійкої економічної системи, зосереджуючи увагу на їх ролі у фінансовій та інвестиційній інфраструктурі [4].

С. Науменкова, С. Міщенко та Я. Гончаренко розширюють функціональне трактування інвестиційних фондів, досліджуючи можливості використання їх потенціалу для мобілізації приватного капіталу та фінансування відбудови інфраструктури України з урахуванням досвіду Європейського Союзу [5].

Важливим напрямом досліджень є співвідношення витрат і результативності інвестиційних продуктів для роздрібних інвесторів. Європейське управління з цінних паперів та ринків (ESMA) систематично досліджує витрати та результати діяльності інвестиційних фондів. У відповідному звіті зафіксовано поступове зниження поточних витрат у сегменті UCITS, однак встановлено значну їх диференціацію залежно від типу фонду та моделі управління [6].

Європейський нормативний підхід також підтверджує багатовимірний характер доступності інвестиційних продуктів. Директива щодо інститутів спільного інвестування в переказні цінні папери встановлює вимоги до диверсифікації, структури активів і ліквідності таких фондів [11]. Директива Європейського Союзу про ринки фінансових інструментів (MiFID II) визначає вимоги до взаємодії інвестиційних компаній із клієнтами, зокрема щодо оцінювання придатності та відповідності інвестиційного продукту знанням, досвіду, фінансовому становищу та інвестиційним цілям клієнта [12]. Регламент щодо ключових інформаційних документів для роздрібних інвестиційних продуктів спрямований на стандартизацію інформації, необхідної фізичній особі для розуміння та порівняння інвестиційних продуктів [13]. Оновлене регулювання європейських фондів довгострокових інвестицій розширює можливості доступу роздрібних інвесторів до довгострокових та альтернативних активів [14].

Проведений аналіз засвідчує, що в науковій літературі достатньо ґрунтовно розкрито окремі складові роздрібно інвестування: фінансову грамотність, поведінку інвесторів, інформаційну прозорість, витрати, нормативний захист, структуру ICI та роль інвестиційних фондів у мобілізації приватного капіталу.

Водночас недостатньо розробленим залишається функціонально-економічний підхід, який давав би можливість характеризувати інвестиційний фонд саме з позиції комплексної доступності його продукту для фізичної особи - непрофесійного інвестора.

Невирішеним залишається також питання порівняння різних за юридичною природою моделей колективного інвестування. Українські ICI, фонди типу UCITS, альтернативні інвестиційні фонди та ELTIF не є прямими нормативними аналогами, однак окремі фонди в межах цих моделей виконують спільну економічну функцію - забезпечують фізичній особі доступ до професійно керованого портфеля фінансових або реальних активів.

Окреслені аспекти формують основу наукового пошуку в межах цієї статті.

Мета статті - обґрунтувати теоретичні засади ідентифікації роздрібно інвестиційного фонду за його функціонально-економічними характеристиками, визначити складові доступності такого фонду для непрофесійного інвестора, встановити структурні відмінності розвитку сегмента роздрібно колективного інвестування в Україні та Європейському Союзі й окреслити напрями розвитку вітчизняного ринку з урахуванням європейського досвіду

Досягнення поставленої мети передбачає систематизацію наукових підходів до дослідження роздрібно інвестування; уточнення поняття «роздрібний інвестиційний фонд»; аналіз структурних особливостей українського ринку інститутів спільного інвестування; порівняння української та європейської моделей колективного інвестування; визначення складових функціональної доступності інвестиційного фонду для

непрофесійного інвестора; апробацію запропонованого підходу на вибірці українських і європейських інвестиційних продуктів; побудову двовекторної моделі «функціональна доступність - інвестиційна привабливість» та обґрунтування напрямів розвитку вітчизняного сегмента роздрібного колективного інвестування.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є поєднання системного, інституційного, структурного та порівняльного підходів. У процесі дослідження використано структурний аналіз - для визначення особливостей розвитку ринку інститутів спільного інвестування в Україні; порівняльний аналіз - для зіставлення української та європейської моделей колективного інвестування; контент-аналіз нормативно-правових актів, аналітичних матеріалів та офіційної документації інвестиційних фондів - для дослідження умов доступу, структури активів, ліквідності, витрат, інформаційного забезпечення та механізмів захисту інвесторів; метод систематизації та групування - для виокремлення складових функціональної доступності інвестиційного фонду; метод логічного узагальнення — для формування висновків і визначення напрямів розвитку сегмента роздрібного колективного інвестування.

Для аналізу українського ринку використано статистичні та аналітичні матеріали Української асоціації інвестиційного бізнесу, положення Закону України «Про інститути спільного інвестування», матеріали щодо законодавчих ініціатив у сфері інвестиційних фондів, результати сучасних вітчизняних досліджень, а також офіційну інформацію компаній з управління активами та інвестиційних фондів [7-10; 15; 16].

Далі абзац про ЄС теж варто зробити симетричним:

Для аналізу європейського ринку використано аналітичні матеріали Європейського управління з цінних паперів та ринків, нормативно-правові акти Європейського Союзу, що регулюють діяльність інвестиційних фондів і захист роздрібних інвесторів, а також офіційні матеріали компаній з управління активами та документацію окремих інвестиційних фондів [6; 11-14; 17-20].

Виклад основного матеріалу. У чинному українському праві інститут спільного інвестування визначено через організаційно-правову форму - пайовий або корпоративний інвестиційний фонд. Закон України «Про інститути спільного інвестування» регламентує створення, діяльність, управління активами, їх склад і зберігання, емісію, обіг та викуп цінних паперів ІСІ, а також розкриття інформації [9].

У праві ЄС також відсутня єдина юридична категорія, що охоплювала б усі доступні фізичним особам фонди. UCITS, AIF та ELTIF унормовано різними актами й відрізняються за активами, ліквідністю, інвестиційним горизонтом і цільовими групами інвесторів [11-14].

Тому поняття «роздрібний інвестиційний фонд» доцільно тлумачити не як нову юридичну класифікацію, а як функціонально-економічну категорію.

У цьому контексті під «роздрібним інвестиційним фондом» пропонуємо розуміти фонд колективного інвестування, участь у якому дозволено фізичній особі - непрофесійному інвестору, за умови, що організація дистрибуції продукту, умови входу й виходу, система розкриття інформації та механізми захисту дають змогу ухвалити й реалізувати інвестиційне рішення без набуття інвестором статусу професійного учасника ринку.

Запропоноване трактування має кілька принципових ознак. По-перше, визначальним є не юридичний тип фонду, а його фактична орієнтація на непрофесійного інвестора. По-друге, сама можливість фізичної особи придбати продукт не вважається достатнім свідченням його роздрібної доступності. По-третє, доступність тлумачиться комплексно й охоплює не лише мінімальний поріг вкладення, а й організаційні, інформаційні, цифрові, ліквіднісні та захисні характеристики. По-четверте, такий підхід дозволяє розглядати в єдиному аналітичному полі різні інституційні моделі - українські публічні ІСІ, UCITS, окремі retail AIF та ELTIF.

З огляду на це, стає очевидним, що «роздрібний інвестиційний фонд» описує не правовий статус фонду, а його економічну функцію на ринку заощаджень домогосподарств.

Українському ринку ІСІ властива значна концентрація активів у венчурному сегменті. На 30.06.2026 р. із 1855 ІСІ, за якими УАІБ отримала звітність, 1762 були венчурними фондами; на них припадало 745,14 млрд. грн. із 759,09 млрд. грн. сукупних активів. За підсумками І

кварталу 2026 р. частка венчурних ІСІ у сукупній ВЧА українських фондів залишалася близькою до 98 %. Це означає, що формальний масштаб індустрії ІСІ не можна ототожнювати з масштабом роздрібного колективного інвестування [7].

Натомість дані відкритих фондів демонструють іншу структуру інвесторів: на кінець березня 2026 р. внутрішнім фізичним особам належало 87,1 % їхніх активів, а частка в кількості інвесторів сягала близько 99 %. Саме відкриті ІСІ за фактичною структурою інвесторів найповніше відповідають запропонованому функціональному розумінню роздрібного інвестиційного фонду.

За результатами липня 2026 р. сукупна ВЧА 14 відкритих фондів, охоплених оглядом УАІБ, становила 251,04 млн грн. Найбільшу частку мав «ОТП Класичний» - 37,88 % ВЧА сектору, далі «УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський: Фонд Державних Паперів» - 19,06 % та «КІНТО-Класичний» - 15,62 % [8].

Поряд із традиційними відкритими фондами відчутно зростає роль окремих закритих ІСІ з публічною пропозицією. За оглядом УАІБ за липень 2026 р. ВЧА восьми таких фондів дорівнювала 7,39 млрд грн; «ІНЖУР REIT» за місяць отримав чистий приплив капіталу 416,75 млн. грн. - найбільший показник у секторі [16]. Відповідно, вітчизняний сегмент роздрібного колективного інвестування вже не обмежується класичною моделлю відкритого фонду з портфелем традиційних інструментів: публічна пропозиція закритих фондів відкриває канал залучення роздрібного капіталу до нерухомості, землі, енергетики та інших реальних активів.

Європейський ринок є значно диференційованішим за типами фондів, класами активів і механізмами захисту. UCITS утворюють центральний сегмент колективного інвестування для роздрібних учасників: за оцінкою ESMA, у 2024 р. роздрібним інвесторам належало близько 7,9 трлн євро з 11,6 трлн євро активів UCITS, охоплених вибіркою [11].

Важлива риса UCITS - нормативно закріплена диверсифікація. Загальне правило обмежує вкладення у цінні папери одного емітента 5 % активів із можливістю підвищення до 10 % за умови, що сукупна частка позицій понад 5 % не перевищує 40 % активів фонду. Друга риса - ліквідність: UCITS зобов'язаний викуповувати паї на вимогу власника, крім законодавчо визначених виняткових ситуацій.

Альтернативні інвестиційні фонди охоплюють значно ширше коло інвестиційних стратегій та активів. При цьому сам статус альтернативного інвестиційного фонду не означає його автоматичної орієнтації на фізичних осіб. Частина таких фондів може пропонуватися роздрібним інвесторам відповідно до національних та європейських вимог.

За даними Європейського управління з цінних паперів та ринків, загальний обсяг активів альтернативних інвестиційних фондів у Європейському Союзі наприкінці 2024 р. становив близько 8 трлн євро, тоді як на роздрібних інвесторів припадало 8,9 % чистих активів цього сегмента [6].

Окремою моделлю є європейські фонди довгострокових інвестицій (ELTIF), орієнтовані на довгострокове вкладення коштів, зокрема у приватний капітал, інфраструктуру та інші активи з обмеженою ліквідністю. Оновлені правила їх функціонування застосовуються з 2024 р. та спрямовані, серед іншого, на розширення можливостей участі фізичних осіб [14].

Інформаційне забезпечення роздрібних інвесторів у Європейському Союзі стандартизується за допомогою ключового інформаційного документа [13]. Окреме значення має передбачене Директивою про ринки фінансових інструментів оцінювання придатності та відповідності інвестиційного продукту характеристикам конкретного клієнта [12].

З огляду на це, європейська модель не передбачає існування одного універсального «фонду для роздрібного інвестора». Вона представлена сукупністю інвестиційних продуктів із різними характеристиками ризику, ліквідності, строку та структури активів.

Результати структурного зіставлення узагальнено в таблиці 1.

Порівняння показує, що ключова відмінність двох моделей не зводиться до кількісного масштабу. Європейська модель вирізняється більшою продуктовою диференціацією: різні групи інвесторів отримують доступ до продуктів із відмінним співвідношенням ліквідності, строку, ризику та класу активів.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика сегмента колективного інвестування для роздрібних інвесторів в Україні та Європейському Союзі за основними критеріями

Критерій	Україна	Європейський Союз
Структура ринку	домінування венчурних ICI; відносно невеликий сегмент публічних фондів для фізичних осіб	значний сегмент фондів типу UCITS; окремі альтернативні та довгострокові фонди доступні фізичним особам
Основні моделі	відкриті, інтервальні та окремі закриті ICI з публічною пропозицією	UCITS, альтернативні інвестиційні фонди, доступні роздрібним інвесторам, ELTIF
Класи активів	депозити, державні та корпоративні облігації, акції, нерухомість та інші реальні активи	акції, облігації, нерухомість, приватний капітал, інфраструктура та інші активи
Ліквідність	залежить від типу ICI; найвища для відкритих фондів	висока для UCITS; може бути обмеженою для альтернативних та довгострокових фондів
Інформаційна стандартизація	регламентоване розкриття інформації, але обмежена стандартизація порівняння продуктів	стандартизований ключовий інформаційний документ та уніфіковане розкриття основних характеристик
Оцінювання придатності продукту	окремі елементи системи перебувають у процесі розвитку	стандартизований підхід відповідно до вимог законодавства ЄС
Цифрова доступність	суттєво відрізняється між компаніями з управління активами; окремі продукти повністю цифровізовані	розвинені цифрові канали поширення та біржова інфраструктура
Регуляторне середовище	перебуває на етапі євроінтеграційної трансформації	сформована багаторівнева нормативна система

Джерело: систематизовано автором на основі [6–14]

Водночас, не всі виміри доступності однозначно на користь європейського ринку: оновлення ELTIF, спрямоване на скасування високих порогів участі, засвідчує, що фінансова доступність лишалася проблемою й у зрілому середовищі, тоді як окремі українські цифрові моделі здатні забезпечувати дуже низький поріг входу. Це змушує трактувати доступність як багатовимірну характеристику, а не як синонім мінімальної суми вкладення.

На основі проведеного аналізу пропонується вирізняти шість взаємопов'язаних складових доступності (табл. 2).

Таблиця 2

Складові доступності роздрібного інвестиційного фонду

Складова	Економічний зміст	Основні характеристики
Фінансова	Можливість фактично розпочати інвестування	Мінімальний внесок, вимоги до початкового капіталу
Організаційно-транзакційна	Складність здійснення операцій	Процедура відкриття рахунку, кількість дій, строки придбання
Цифрова	Можливість дистанційної взаємодії	Онлайн-ідентифікація, купівля, кабінет/застосунок, дистанційне погашення
Інформаційна	Спроможність зрозуміти й порівняти продукт	Дані про активи, ризики, витрати, результати, їх стандартизованість
Ліквіднісна	Можливість припинити інвестицію	Частота викупу, строки отримання коштів, обмеження виходу

Регуляторно-захисна	Інституційні гарантії обґрунтованого рішення	Нагляд, відокремлення активів, інформаційне забезпечення та механізми захисту прав інвестора

Джерело: розроблено автором.

Виокремлені складові доступності роздрібного інвестиційного фонду не об'єднуються в інтегральний показник, оскільки їх значущість залежить від інвестиційної мети та горизонту інвестування. Наприклад, низька ліквідність критична для короткострокового вкладника, проте не обов'язково знижує придатність довгострокового фонду для особи, яка свідомо інвестує на десятирічний горизонт.

Для апробації запропонованого підходу сформовано вибірку з п'яти українських та п'яти європейських продуктів (табл.3).

Таблиця 3

Окремі характеристики вибірки роздрібних інвестиційних фондів

Фонд	Основний актив / модель	Фінансова доступність	Ліквідність / доступ	Інформаційна характеристика
ОТП Класичний	грошовий ринок, ОВДП, депозити	від 20000 грн.	купівля і продаж щодня	публічні портфель, витрати, звітність
ОТП Фонд Акцій	акції та грошовий ринок	від 20000 грн.	купівля і продаж щодня	публічні структура активів, витрати, ризик
КІНТО-Класичний	збалансований відкритий ICI	ВЧА одного сертифіката - 895,13 грн.*	модель відкритого ICI	інформація УАІБ та КУА
УНІВЕР.УА/Михайло Грушевський	державні цінні папери	ВЧА одного сертифіката - 11 633,32 грн.*	модель відкритого ICI	інформація УАІБ
Inzhur REIT	комерційна та житлова нерухомість	від близько 11 грн.	закритий ICI; цифровий доступ	публічна інформація про активи і сертифікати
iShares Core MSCI World UCITS ETF	глобальні акції	визначається ціною паю та брокером	біржова торгівля	KID, factsheet, holdings
iShares Core € Govt Bond UCITS ETF	державні облігації єврозони	визначається ціною паю та брокером	біржова торгівля	KID, prospectus, portfolio data
Vanguard Global Aggregate Bond UCITS ETF	глобальні облігації	визначається ціною паю та брокером	біржова торгівля	KIID, factsheet, portfolio data
Janus Henderson Pan European Property Equities Fund	компанії нерухомості та REIT	для Class A - від €2500	фондове погашення відповідно до умов класу	KID та prospectus
Schroders Capital Private Equity ELTIF 2023	private equity	€10000 для відповідного retail-продукту	довгостроковий продукт; наразі закритий для нових інвесторів	ELTIF / PRIIPs документація

Джерело: розроблено автором за[8; 15-20].

* Показник вартості чистих активів у розрахунку на один інвестиційний сертифікат використано для характеристики вартості одиниці участі та не отождосяється з установленою компанією з управління активами мінімальною сумою інвестування

Для «ОТП Класичний» офіційно встановлена мінімальна сума інвестування 20 тис. грн, а придбання та продаж сертифікатів можливі щодня [15]. Аналогічні умови мінімальної суми та щоденної ліквідності встановлені для «ОТП Фонд Акцій» [15].

Inzhur REIT демонструє іншу конфігурацію: початкова сума фактично відповідає вартості одного сертифіката й становить близько 11 грн, а інвестиційною основою є комерційна та житлова нерухомість [16].

Серед європейських продуктів iShares Core MSCI World UCITS ETF є UCITS ETF глобальних акцій із TER 0,20 %, стандартизованою KID-документацією та біржовою моделлю доступу [17]. iShares Core € Govt Bond UCITS ETF має TER 0,07 % та забезпечує диверсифіковану експозицію до державних облігацій єврозони [17].

Vanguard Global Aggregate Bond UCITS ETF має OCF 0,08 % і містить понад 12 тис. облігаційних позицій [18].

Для Class A Janus Henderson Horizon Pan European Property Equities Fund мінімальна первинна інвестиція становить €2 500, а наступний внесок - €500 [19].

Schroders Capital Private Equity ELTIF 2023 був створений як інвестиційний продукт, що забезпечує роздрібним інвесторам доступ до інвестицій у приватний капітал, тобто до участі в капіталі компаній, акції яких не перебувають у публічному біржовому обігу. Мінімальна сума інвестування для відповідного класу становила 10000 євро; на момент проведення дослідження фонд був закритий для нових інвесторів. [20].

Принципово важливим є й розмежування доступності та інвестиційної привабливості. Фонд може бути простим у придбанні, мати низький поріг входу та повністю цифровий клієнтський шлях, однак ці характеристики самі по собі не свідчать про його інвестиційну привабливість для конкретного інвестора. Інвестиційну привабливість доцільно характеризувати окремо - через співвідношення очікуваного результату й ризику, структуру та диверсифікацію активів, сукупні витрати, якість стратегії, відповідність горизонту вкладення й історію результатів фонду (рис.1).

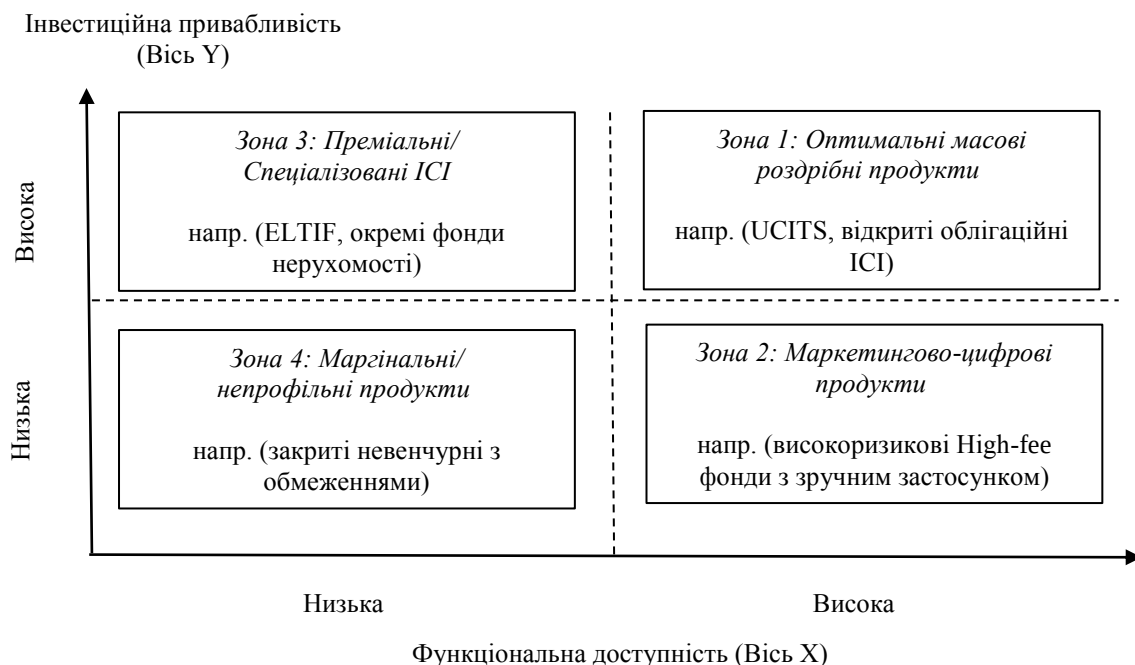

Рис. 1. Двовекторне розміщення інвестиційних фондів у координатному просторі «доступність - інвестиційна привабливість»

Джерело: розроблено автором

Запропонована двовекторна схема дає змогу позиціонувати інвестиційні фонди одночасно за двома взаємопов'язаними характеристиками - рівнем їх функціональної доступності для роздрібного інвестора та інвестиційною привабливістю. Поєднання зазначених векторів

формує чотири типові зони, кожна з яких відображає специфічне співвідношення умов доступу до інвестиційного продукту та його економічних характеристик.

Зона 1 охоплює інвестиційні фонди, для яких високий рівень функціональної доступності поєднується з високою інвестиційною привабливістю. Такі продукти характеризуються відносно помірними бар'єрами входу, зрозумілим механізмом здійснення операцій, достатньою інформаційною прозорістю та ліквідністю, а також прийнятним співвідношенням ризику, витрат і потенційного результату, що формує найбільш сприятливі передумови для їх поширення серед роздрібних інвесторів.

Зона 2 відображає інвестиційні продукти з високою функціональною доступністю, але нижчою інвестиційною привабливістю. Їх характерною рисою може бути спрощений та цифровізований механізм придбання, який знижує організаційні бар'єри для інвестора, однак не компенсує потенційно високих витрат, підвищеного рівня ризику, недостатньої диверсифікації або інших характеристик, що обмежують економічну доцільність таких вкладень. Зазначена зона набуває особливого значення в умовах цифровізації фінансових послуг, оскільки зручність доступу до продукту не може розглядатися як самостійне свідчення його інвестиційної якості.

Зона 3 охоплює інвестиційні фонди з високою інвестиційною привабливістю, доступ до яких обмежується фінансовими, організаційними, інформаційними або ліквіднісними бар'єрами. До неї можуть належати спеціалізовані та довгострокові продукти, участь у яких потребує більшого початкового капіталу, складнішої процедури входу або готовності інвестора до тривалого періоду утримання активів. За таких умов потенційна інвестиційна якість продукту не трансформується автоматично у його масову доступність.

Зона 4 характеризується одночасно низькою функціональною доступністю та низькою інвестиційною привабливістю. Такі продукти мають найменший потенціал для широкого залучення роздрібного капіталу, оскільки поєднують суттєві бар'єри участі з обмеженими економічними перевагами для інвестора.

Таким чином, запропонована двовекторна схема не виконує функції рейтингового ранжування інвестиційних фондів і не передбачає їх автоматичного віднесення до певної зони без урахування конкретних характеристик продукту. Водночас, запропонована модель дає змогу розмежувати доступність інвестиційного продукту для роздрібного інвестора та його інвестиційну привабливість, що забезпечує більш коректне порівняння різних моделей колективного інвестування.

Результати проведеного аналізу дають підстави розглядати розвиток українського сегмента роздрібного колективного інвестування як комплексний процес, який не може бути зведений виключно до збільшення кількості ІСІ або обсягів активів під управлінням.

Першочергового значення набуває розширення спектра інвестиційних продуктів із публічною пропозицією, фактично орієнтованих на фізичних осіб. Важливим є розвиток фондів різних класів активів, що дасть змогу формувати інвестиційні рішення з різним співвідношенням ризику, ліквідності та строку інвестування.

Не менш значущим напрямом є підвищення стандартизації інформації. Запровадження зрозумілого та зіставного ключового інформаційного документа може зменшити інформаційну асиметрію та полегшити порівняння інвестиційних продуктів роздрібними інвесторами [3; 13].

Подальшого розвитку потребує визначення та аналіз складу витрат. Для фізичної особи принциповим є не лише показник історичної дохідності фонду, а й фактичний результат після врахування витрат на управління та інших платежів [6].

Цифровізацію доцільно розглядати не тільки як можливість дистанційного придбання інвестиційного сертифіката, а як повний цикл взаємодії інвестора з фондом: ідентифікацію, ознайомлення з інформацією, придбання, моніторинг, отримання звітності та припинення інвестиції.

Регуляторна трансформація має передбачати не лише формальне наближення видів фондів до європейських категорій, а й розвиток системи інформаційного захисту, оцінювання придатності інвестиційних продуктів, відокремлення активів та прозорості механізмів їх

поширення [10-14].

Перспективним напрямом є використання роздрібних інвестиційних фондів як механізму трансформації внутрішніх заощаджень у довгостроковий інвестиційний капітал, зокрема для фінансування відновлення інфраструктури та розвитку реального сектору економіки [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження засвідчило, що розвиток інвестиційних фондів для роздрібних інвесторів доцільно розглядати як окремий напрям розвитку фінансового ринку, пов'язаний із розширенням участі фізичних осіб у колективному інвестуванні.

Встановлено, що використання кількості інститутів спільного інвестування або загального обсягу їх активів як самостійних показників розвитку роздрібно-колективного інвестування є недостатнім. В Україні значна частина активів сконцентрована у венчурному сегменті, тоді як безпосередня участь фізичних осіб найбільш виразно представлена у відкритих фондах та окремих нових моделях публічного колективного інвестування.

Європейський ринок відрізняється ширшим спектром інституційних моделей і класів активів. Фонди типу UCITS забезпечують стандартизовану модель ліквідного колективного інвестування; окремі альтернативні інвестиційні фонди розширюють доступ фізичних осіб до нетрадиційних класів активів; європейські фонди довгострокових інвестицій створюють можливості участі роздрібних інвесторів у довгострокових проектах та приватному капіталі.

Запропоноване авторське трактування роздрібно-інвестиційного фонду дає змогу перейти від його формально-правової ідентифікації до оцінювання фактичної орієнтації на потреби фізичної особи - непрофесійного інвестора.

Встановлено, що доступність інвестиційного фонду має багатовимірний характер. Низький мінімальний поріг інвестування не означає автоматично високої загальної доступності, оскільки може поєднуватися з обмеженою ліквідністю, складністю продукту або недостатньою інформаційною прозорістю. Водночас високий поріг входу сам по собі не визначає інвестиційну якість продукту.

Апробація запропонованого підходу підтвердила неоднорідність функціонування як українських, так і європейських фондів. Окремі українські продукти характеризуються високою фінансовою та цифровою доступністю, тоді як переваги європейської системи найбільш виразно проявляються у стандартизації розкриття інформації, різноманітності інвестиційних продуктів, прозорості витрат та системності нормативного захисту інвестора.

Подальший розвиток українського ринку доцільно пов'язувати з розширенням сегмента публічних інвестиційних продуктів для фізичних осіб, збільшенням різноманітності класів активів, стандартизацією інформації, підвищенням прозорості витрат, розвитком цифрових каналів взаємодії та механізмів захисту непрофесійного інвестора.

Перспективи подальших досліджень полягають у розширенні емпіричної вибірки фондів, дослідженні поведінкових чинників вибору інвестиційних продуктів, аналізі впливу окремих складових доступності на фактичну участь населення у колективному інвестуванні та оцінюванні потенціалу роздрібних інвестиційних фондів у трансформації заощаджень домогосподарств у довгостроковий капітал для відновлення та розвитку економіки України.

Список використаних джерел

1. Oehler A., Horn M., Wendt S. Investment in risky assets and participation in the financial market: does financial literacy matter? *International Review of Economics*. 2024. Vol. 71, No. 1. P. 19–45. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12232-023-00432-9>.
2. Gorzon D., von Nitzsch R. Behavioral performance attribution of retail investors' portfolio returns. *Financial Markets and Portfolio Management*. 2026. Vol. 40. P. 213–244. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11408-025-00485-6>.
3. Гупа Н. О., Калашніков О. Ю. Конститування та детермінація ключового інформаційного документа інвестора інституту спільного інвестування в Україні. *Фінанси України*. 2026. № 2. С. 103–118. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2026.02.103>.
4. Лебідь А. І. Формування та розвиток інститутів спільного інвестування як передумова побудови стійкої економічної системи. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 71. С. 22–29.

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-5>.

5. Науменкова С., Міщенко С., Гончаренко Я. Інвестиційні фонди у фінансуванні відбудови інфраструктури: досвід ЄС для України. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2026. № 2(229). С. 107–118. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2026/229-2/11>.

6. European Securities and Markets Authority. Market Report on Costs and Performance of EU Retail Investment Products 2025. ESMA, 2026. Ref. ESMA50-1949966494-4065. URL: <https://www.esma.europa.eu/document/market-report-costs-and-performance-eu-retail-investment-products-2025>

7. Ukrainian Association of Investment Business. Ukrainian Fund Industry Highlights of Q1 2026: Renewed Growth of Total Funds Number and Assets under Management; Third Consecutive Quarterly Net Inflow in the Open-ended Funds. 08.06.2026. URL: <https://www.uaib.com.ua/en/news/ukr-stat/ukrainian-fund-industry-highlights-of-q1-2026>

8. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. Щомісячний огляд діяльності публічних ІСІ в Україні (відкриті, інтервальні, закриті фонди). Липень 2026 року. 12.08.2026. URL: <https://www.uaib.com.ua/news/ukr-stat/uaib-shchomisyachniy-oglyad-diyalnosti-publichnyh-isi-v-ukrajini-vidkriti-intervalni-zakriti-fondi-lipen-2026-roku>

9. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>

10. Проект Закону про інвестиційні фонди № 13246 від 01.05.2025. Верховна Рада України. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56337>

11. Directive 2009/65/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS). Official Journal of the European Union. 2009. L 302. P. 32–96. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0065>

12. Directive 2014/65/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU. Official Journal of the European Union. 2014. L 173. P. 349–496. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj>

13. Regulation (EU) No 1286/2014 of the European Parliament and of the Council of 26 November 2014 on key information documents for packaged retail and insurance-based investment products (PRIIPs). Official Journal of the European Union. 2014. L 352. P. 1–23. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R1286>

14. Regulation (EU) 2023/606 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2023 amending Regulation (EU) 2015/760 as regards the requirements pertaining to European long-term investment funds. Official Journal of the European Union. 2023. L 80. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R0606>

15. ОТП Капітал. Інвестиційний фонд грошового ринку «ОТП Класичний»; Інвестиційний фонд акцій «ОТП Фонд Акцій». Офіційний вебсайт. URL: <https://www.otpcapital.com.ua/investment-funds/otp-classic-foundation/>; <https://www.otpcapital.com.ua/investment-funds/fund-otp-equity-fund/>

16. Inzhur. Inzhur REIT: офіційна інформація про фонд, активи та умови інвестування. URL: <https://www.inzhur.reit/offer/inzhur-reit>

17. BlackRock. iShares Core MSCI World UCITS ETF; iShares Core € Govt Bond UCITS ETF. Official product information. URL: <https://www.ishares.com/uk/individual/en/products/251882/ishares-core-msci-world-ucits-etf>; <https://www.ishares.com/uk/individual/en/products/251740/ishares-core-govt-bond-ucits-etf>

18. Vanguard Asset Management. Vanguard Global Aggregate Bond UCITS ETF. Official product information. URL: <https://www.vanguard.co.uk/uk-fund-directory/product/etf/bond/9689/global-aggregate-bond-ucits>

19. Janus Henderson Investors. Janus Henderson Horizon Pan European Property Equities Fund. Official fund information and investor documentation. URL: <https://www.janushenderson.com/en->

[gb/adviser/product/janus-henderson-horizon-pan-european-property-equities-fund?identifier=LU0088927925](https://www.schroders.com/fr-fr/fr/particuliers/fonds-et-strategies/democratisation-des-actifs-prives/eltif/private-equity-eltif/)

20. Schroders. Schroders Capital Private Equity ELTIF 2023. Official product information and investor documentation. URL: <https://www.schroders.com/fr-fr/fr/particuliers/fonds-et-strategies/democratisation-des-actifs-prives/eltif/private-equity-eltif/>

References

1. Oehler, A., Horn, M., & Wendt, S. (2024). Investment in risky assets and participation in the financial market: does financial literacy matter? *International Review of Economics*, 71(1), 19–45. DOI: <https://doi.org/10.1007/s12232-023-00432-9>.
2. Gorzon, D., & von Nitzsch, R. (2026). Behavioral performance attribution of retail investors' portfolio returns. *Financial Markets and Portfolio Management*, 40, 213–244. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11408-025-00485-6>.
3. Hura, N. O., & Kalashnikov, O. Yu. (2026). Konstytuiuvannia ta determinatsiia kliuchovoho informatsiinoho dokumenta investora instytutu spilnogo investuvannia v Ukraini [Constitution and determination of the key information document of the investor of the institute of joint investment in Ukraine]. *Finansy Ukrainy*, (2), 103–118. DOI: <https://doi.org/10.33763/finukr2026.02.103>.
4. Lebid, A. I. (2025). Formuvannia ta rozvytok instytutiv spilnogo investuvannia yak peredumova pobudovy stiikoi ekonomichnoi systemy [Formation and development of collective investment institutions as a prerequisite for building a sustainable economic system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 71, 22–29. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-5>.
5. Naumenkova, S., Mishchenko, S., & Honcharenko, Ya. (2026). Investytsiini fondy u finansuvanni vidbudovy infrastruktury: dosvid YeS dlia Ukrainy [Investment funds in financing infrastructure reconstruction: EU experience for Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, 2(229), 107–118. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2026/229-2/11>.
6. European Securities and Markets Authority. (2026). Market Report on Costs and Performance of EU Retail Investment Products 2025 (ESMA50-1949966494-4065). Retrieved from: <https://www.esma.europa.eu/document/market-report-costs-and-performance-eu-retail-investment-products-2025>
7. Ukrainian Association of Investment Business. (2026, June 8). Ukrainian Fund Industry Highlights of Q1 2026: Renewed Growth of Total Funds Number and Assets under Management; Third Consecutive Quarterly Net Inflow in the Open-ended Funds. Retrieved from: <https://www.uaib.com.ua/en/news/ukr-stat/ukrainian-fund-industry-highlights-of-q1-2026>
8. Ukrainiska asotsiatsiia investytsiinoho biznesu. (2026, August 12). Shchomisiachnyi ohliad diialnosti publichnykh ISI v Ukraini (vidkryti, intervalni, zakryti fondy). Lypen 2026 roku [Monthly review of public collective investment institutions in Ukraine (open-ended, interval and closed-end funds). July 2026]. Retrieved from: <https://www.uaib.com.ua/news/ukr-stat/uaib-shchomisyachniy-oglyad-diyalnosti-publichnykh-isi-v-ukrajini-vidkriti-intervalni-zakryti-fondi-lipen-2026-roku>
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). Pro instytuty spilnogo investuvannia [On collective investment institutions] (Law of Ukraine No. 5080-VI, July 5). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2025). Pro investytsiini fondy [On investment funds] (Draft Law No. 13246, May 1). Retrieved from: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56337>
11. European Parliament, & Council of the European Union. (2009, July 13). Directive 2009/65/EC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS). *Official Journal of the European Union*, L 302, 32–96. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32009L0065>
12. European Parliament, & Council of the European Union. (2014, May 15). Directive 2014/65/EU on markets in financial instruments and amending Directive 2002/92/EC and Directive 2011/61/EU. *Official Journal of the European Union*, L 173, 349–496. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/65/oj>

13. European Parliament, & Council of the European Union. (2014, November 26). Regulation (EU) No 1286/2014 on key information documents for packaged retail and insurance-based investment products (PRIIPs). Official Journal of the European Union, L 352, 1–23. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R1286>
14. European Parliament, & Council of the European Union. (2023, March 15). Regulation (EU) 2023/606 amending Regulation (EU) 2015/760 as regards the requirements pertaining to European long-term investment funds. Official Journal of the European Union, L 80. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32023R0606>
15. OTP Capital. (n.d.). Investytsiyni fond hroshovoho rynku “OTP Klasychnyi” [Money market investment fund “OTP Classic”]; Investytsiyni fond aktsii “OTP Fond Aktsii” [Equity investment fund “OTP Equity Fund”]. Retrieved from: <https://www.otpcapital.com.ua/investment-funds/otp-classic-foundation/> ; <https://www.otpcapital.com.ua/investment-funds/fund-otp-equity-fund/>
16. Inzhur. (n.d.). Inzhur REIT: ofitsiina informatsiia pro fond, aktyvy ta umovy investuvannia [Inzhur REIT: official information on the fund, assets and investment terms]. Retrieved from: <https://www.inzhur.reit/offer/inzhur-reit>
17. BlackRock. (n.d.). iShares Core MSCI World UCITS ETF; iShares Core € Govt Bond UCITS ETF. Retrieved from: <https://www.ishares.com/uk/individual/en/products/251882/ishares-core-msci-world-ucits-etf>; <https://www.ishares.com/uk/individual/en/products/251740/ishares-core-govt-bond-ucits-etf>
18. Vanguard Asset Management. (n.d.). Vanguard Global Aggregate Bond UCITS ETF. Retrieved from: <https://www.vanguard.co.uk/uk-fund-directory/product/etf/bond/9689/global-aggregate-bond-ucits>
19. Janus Henderson Investors. (n.d.). Janus Henderson Horizon Pan European Property Equities Fund. Retrieved from: <https://www.janushenderson.com/en-gb/adviser/product/janus-henderson-horizon-pan-european-property-equities-fund?identifier=LU0088927925>
20. Schroders. (n.d.). Schroders Capital Private Equity ELTIF 2023. Retrieved from: <https://www.schroders.com/fr-fr/fr/particuliers/fonds-et-strategies/democratisation-des-actifs-prives/eltif/private-equity-eltif/>

GENNADII PETRUSEVYCH. THE DEVELOPMENT OF INVESTMENT FUNDS FOR RETAIL INVESTORS: A COMPARATIVE ANALYSIS OF UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION. *This article examines current trends in the development of investment funds aimed at private individuals - retail investors - in Ukraine and the European Union. The relevance of this research stems from the need to increase the role of household savings in the formation of investment capital, to expand opportunities for the public to participate in capital markets, and to further adapt the Ukrainian model of collective investment to European principles of regulation, information transparency and investor protection. It is argued that comparing the Ukrainian and European markets solely on the basis of the number of investment funds or total assets under management does not allow for a full assessment of the level of development of the retail investment segment, as the Ukrainian market is characterised by the significant dominance of venture capital collective investment institutions, whilst the participation of individuals is concentrated primarily in certain open-ended and public investment funds.*

The aim of the study is to provide a theoretical justification of the functional and economic nature of a retail investment fund, to identify the factors determining its accessibility to non-professional investors, to highlight structural differences in the development of this segment in Ukraine and the European Union, and to propose directions for improving the Ukrainian collective investment market.

The methodological framework of the study comprises systemic, institutional, structural and comparative approaches, as well as an analysis of regulatory and analytical materials from Ukraine and the European Union. For empirical testing, a sample of Ukrainian and European investment funds has been compiled, representing various investment strategies and asset classes.

The authors propose their own interpretation of the concept of a 'retail investment fund' as a functional and economic category characterising a collective investment fund from the perspective of its actual focus on individuals - non-professional investors. Unlike approaches based primarily on the organisational and legal form or the regulatory classification of funds, the proposed interpretation takes into account the conditions for acquiring, holding and terminating an investment, the availability of information, the level of liquidity and the mechanisms for protecting investors' rights.

The multi-faceted nature of investment fund accessibility has been substantiated, and its financial, organisational and transactional, digital, informational, liquidity and regulatory and protective components have been identified. A comparative analysis has shown that certain Ukrainian investment products may be characterised by a low financial entry threshold and a high level of digitalisation, whilst the advantages of the European model are most clearly evident in a broader range of investment products, standardised disclosure of information, transparency of costs, the development of mechanisms for assessing a product's suitability for an investor's needs, and a systematic approach to regulatory protection.

To summarise the findings, a two-vector model for positioning investment funds along the 'functional accessibility - investment attractiveness' axis has been proposed. The model makes it possible to assess separately how easy it is for a retail investor to gain access to an investment product, and how attractive it is in terms of its economic characteristics. Within the model, four typical zones are identified: products that are both highly accessible and attractive; accessible but less attractive products; potentially attractive products with significant barriers to entry; and products with low values for both characteristics. The practical significance of the proposed approach lies in its potential for use in the comparative analysis of various collective investment models and for justifying the directions of development for the Ukrainian investment fund market for retail investors.

Key words: investment funds, retail investor, retail investment fund, collective investment schemes, collective investment, functional accessibility, investment attractiveness, investor protection, capital market, European integration.

Надійшла до редакції: 10.09.2026

Прийнято до друку: 21.09.2026

Опубліковано: 30.09.2026

© 2026 Петрусевич Г.В.

Цей матеріал ліцензовано за умовами CC BY 4.0. <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>